

73 πάντα τὰ ἐνταῦθα γραφόμενα ἐν παντὶ καιρῷ

Verso

6^η X. 1 Διαθήκη τῆς ἀρχόντισσας Καμαράσαιναιας
2 Κυρίας Μαρίας
3 1816 Ἀπριλίον 28

7^η X. 1 ἡ ἀδελφὴ τοῦ Ἰωάννου Βάου ὀνόματι
2 Μαρία σύζυγος Πέτρου Καμαράση, ἔλαβε ὑπὸ
3 τὴν προστασίαν τῆς, τὴν Μαρίαν σύζυγον Ἰω. Λειμβαίου θυγατέρα Ἰω. Βάου
4 ἀνεψιάν τῆς, ἣν καὶ ἐπροικοδότησεν διότι δὲν εἶχον τέκνα.

104

Ἐπικύρωσις τῆς διαθήκης Πέτρου Καμαράση παρὰ τῆς ἐξουσίας

1819, Ἰουνίου 28

Σίφνος

Ὁ Κωνσταντῖνος Πλαγινὸς βεβαιοῖ ὅτι ἐλθὼν εἰς Σίφνον, συμφώνως πρὸς διαταγὴν δοθεῖσαν αὐτῷ διὰ μπουγιουρδίου, ἐξήτασε καὶ τὴν ἀποβληθεῖσαν αὐτῷ διαθήκην τοῦ μακαρίτου Πέτρου Καμαράση, ἀστυपालαιώτου. Συνεφώνησε δὲ μετὰ τὴν γνώμην πάντων τῶν προεστώτων, ὅτι εἶναι κατὰ τε τοὺς τύπους καὶ κατὰ τὸ περιεχόμενον σύμφωνος πρὸς τε τοὺς νόμους καὶ πρὸς τὰ τοπικὰ ἔθιμα. Ἐξετάσας δὲ καὶ τοὺς διορισθέντας ἐπιτρόπους ἐβεβαιώθη ἐξ ἐγγράφων ἀποδείξεων ὅτι τὰ πάντα διεξήχθησαν συμφώνως πρὸς τὴν τελευταίαν θέλησιν τοῦ διαθέτου, ὁμοφωνίᾳ καὶ τῶν τριῶν ἐπιτρόπων, τὰ καταλειφθέντα δὲ εἰς τοὺς κληρονόμους, εἰς ψυχικὰ καὶ ἐλέη, διενεμήθησαν εἰς τοὺς δικαιούχους, οἵτινες οὕτως ἱκανοποιήθησαν ἀπολύτως, χωρὶς νὰ ἐμφιλοχωρήσῃ διένεξις ἢ διαφωνία. Ἦλεγξε καὶ τὰς ἐξοφλητικὰς ἀποδείξεις τῶν κληρονόμων καὶ τῶν ἄλλων δικαιούχων. Αἰτήσῃ δὲ τοῦ Ἰωάννου Πάου, γυναικαδέλφου τοῦ διαθέτου, παραδίδει τὴν παροῦσαν εἰς χεῖρας αὐτοῦ, πιστοποιοῦσαν ὅτι αἱ τελευταῖαι βουλήσεις τοῦ ἀποβιώσαντος ἐξετελέσθησαν πιστῶς καὶ ὅτι ἐπομένως ὁ τε Ἰωάννης Πάος καὶ οἱ ἄλλοι ἐπίτροποι, ἐκτελέσαντες πιστῶς τὰ καθήκοντά των, εἰς οὐδὲν εὐθύνονται. Πρὸς μείζονα δὲ ἀσφάλειαν ἡ παροῦσα βεβαίωσις κατασφαλίζεται διὰ τῆς ὑπογραφῆς τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος ἐπιτρόπων, ἵνα εἶναι ἰσχυρὰ ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ.

Ὁ Πέτρος Καμαράσης εἶναι γνωστός, ἡ ἐπικυρουμένη δὲ διαθήκη εἶναι ἡ 102. Ὁ ὡς ἐκπρόσωπος τῆς ἀρχῆς ἐνεργῶν τὴν ἐπικύρωσιν εἶναι, ὡς νομίζω, ὁ «ἀρχων προσταένικος Κωνσταντῖνος Πελαγηνός», πρὸς ὃν ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τὸν ἀδελφόν του Ἀλέξαν-

δρον τὴν 1^{ην} Ἰουλίου 1819, οἱ σίφνιοι, εὐγνωμονοῦντες διὰ τὰς ὑπὲρ τοῦ «κοινοῦ Ἑλληνομουσείου», δηλ. τῆς σχολῆς τῆς Σίφνου, φροντίδας των, ἐκπροσωποῦμενοι ὑπὸ τοῦ Οἰκονόμου Μπάου καὶ ἄλλων, ἀπέστειλαν εὐχαριστήριον γράμμα. Ἀντίγραφον τούτου ἐκ τοῦ κατακεχωρισμένου ἐν τῷ κώδικι τῆς Σχολῆς δημοσιεύει ὁ Κ. ΓΚΙΩΝ, *Ἱστορία τῆς νήσου Σίφνου*, Σῦρος 1876, σελ. κα' ἐπ.

Ὁ Κωνσταντῖνος Πλαγινὸς ἦ, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, Πελαγηνός, ἦλθεν εἰς Σίφνον κατὰ διαταγὴν τοῦ Σουλτάνου κατὰ τὸ ἡγεμονικὸν ὑψηλὸν προσκυνητὸν μπουγιουρδί. Μπουγιουρδί σημαίνει «ἐγγράφον» διαταγὴν: πρβλ. Ν. ΠΑΝΤΑΖΟΠΟΥΛΟΥ, *Τινὰ περὶ τῆς ἐννοίας τῶν προνομίων ἐπὶ τουρκοκρατίας*, ἐν Ἀρχ. Ἰδ. Δικ. 10, 1943, σελ. 462. Ἡ πρὸς τὸν Πλαγινὸν διαταγὴ φαίνεται ὅτι δὲν περιορίζετο μόνον εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἀφορῶντων εἰς τὴν διαθήκην τοῦ Καμαράση. Διότι ἐν στίχῳ 2 δηλοῦται ὅτι.... δὲν ἐλείψαμεν νὰ ἐρευνήσωμεν καὶ περὶ διαθήκης.... Ποῖα ἄλλα θέματα ἀπετέλουν τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀποστολῆς τοῦ Πλαγινοῦ δὲν προκύπτει ἐκ τοῦ ἐγγράφου. Πάντως ἡ διαταγὴ, δηλ. τὸ μπουγιουρδί, δὲν περιεῖχε μόνον ἐντολὴν πρὸς μετὰβασιν ἀλλὰ καὶ τὰς ὑποθέσεις μὲ τὰς ὁποίας ὥφειλε ν' ἀσχοληθῇ. Διὰ τὸ κληρὸς πρὸς ἐνασχόλησιν μὲ τὰς ἐν λόγῳ ὑποθέσεις ἔλαχεν εἰς τὸν Πλαγινὸν οὐδαμῶθεν προκύπτει. Πάντως, ἂν ὁ Πλαγινὸς οὗτος εἶναι ὁ Πελαγηνός περὶ οὗ ἀνωτέρω, δὲν ἀποκλείεται ἡ ἀποστολὴ του νὰ εἶχε σχέσιν μὲ τὴν Σχολήν, εἰς ἣν ὁ Καμαράσης κατέλιπε γρόσια πεντακόσια (στίχ. 19, 102). Ἄλλως τε οἱ ἀδελφοὶ Πελαγηνοὶ εἶχον πολλὰς ἐνδιαφεροῦς διὰ τὴν Σχολὴν αὐτὴν, τὸ ἐνδιαφέρον δὲ αὐτῶν τοῦτο προεκάλεσε τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀποστολὴν τῆς ἀνωτέρω μνημονευθείσης εὐχαριστηρίου ἐπιστολῆς τῶν σιφναίων.

Ἐπικυρώσεις διαθηκῶν γνωρίζω τὰς ἐν Α. ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ, *Ἀνέκδοτα δικαιοπρακτικὰ ἐγγράφα τῶν χρόνων τῆς τουρκοκρατίας*, Ἀρχ. Ἰδ. Δικ. 13, 1946, σελ. 205, 10 τοῦ ἔτους 1818, ἐν Μ. ΓΕΔΕΩΝ, *Κανονικαὶ διατάξεις*, 1, Κωνσταντινούπολις 1889, σελ. 382, ΣΚΘ' ἄνευ χρονολογίας (τοῦ 17^{ου} αἰῶνος). Ἐπίσης τὰ ἐν Κ. ΔΕΛΙΚΑΝΗ, *Τὰ ἐν τοῖς κώδιξι τοῦ πατριαρχικοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ σωζόμενα ἐπίσημα ἐκκλησιαστικὰ ἐγγράφα τὰ ἀφορῶντα εἰς τὰς σχέσεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου πρὸς τὰς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων καὶ Κύπρου* (1575 - 1863), 1, Κωνσταντινούπολις, 1904, σελ. 45 τοῦ ἔτους 1803· σελ. 62, τοῦ ἔτους 1833 ἀμφότερα ἀφορῶντα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Ἀλεξανδρείας. Οὐδὲν ὅμως τῶν ἀνωτέρω ὁμοιάζει πρὸς τὸ παρόν. Διότι ἐν Μ. ΓΕΔΕΩΝ, ἐνθ' ἄνωτ., 1, σελ. 222, ἀναγνωρίζεται ὑπὸ τοῦ πατριαρχικοῦ δικαστηρίου ὡς ἰσχυρὰ ἡ διαθήκη τοῦ Πανταζῆ, προσβληθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἐξαδέλφου τοῦ διαθέτου Πόπα. Ἡ ἐν Ἀρχ. Ἰδ. Δικ. 13, 1946, σελ. 205, καὶ ἡ ἐν Μ. ΓΕΔΕΩΝ, ἐνθ' ἄνωτ., 2, σελ. 382, ἀποτελοῦν ἐπίσημον ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου ἐπικύρωσιν διαθήκης ζώντων προσώπων. Δηλ. ὁ Πατριάρχης εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ἀναγνωρίζει, αἰτῇ τῶν διαθετῶν, φοβουμένων μήπως μὲ τὴν ἀποβίωσιν αὐτῶν διένεξις τις συμβῇ μεταξὺ τῶν συγγενῶν καὶ κληρονόμων προξενήσῃ ἐνόχλησιν τινα καὶ ἐπήρειαν ἢ μέχρι κεραίας ἀνατροπὴν ταῖς ἀνθαιρέτοις αὐτῶν διατάξεσιν (στίχ.

25-28 τῆς ἐν Ἀρχ. Ἰδ. Δικ., ἐνθ' ἄνωτ.), καὶ φοβούμενος ἵνα μὴ μετὰ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ οἱ συγγενεῖς τούτου τὴν διανομὴν αὐτοῦ καὶ τὴν ἐσομένην διαθήκην ἀθετήσωσι καὶ ἀνατρέψω-
 σιν (Μ. ΓΕΔΕΩΝ, ἐνθ' ἄνωτ.), τὸ μὲν τὸ νόμιμον τῆς ἤδη συνταχθείσης διαθήκης, θεω-
 ρῶν ταύτην ὡς ἀδιάβλητον ἀπὸ πάσης ἀπόψεως, τὸ δὲ κηρύσσει αὐτῇ ἔγκυρον τὴν
 διαθήκην ἐφ' ὅσον ὁ διαθέτης θὰ συμμορφωθῇ πρὸς τοὺς ἐν τῷ ἐγγράφῳ ὅρους. Εἰς
 τὴν περίπτωσιν ὅμως τοῦ παρόντος ἐγγράφου ὁ Πλαγινός, ἐρευνήσας τὸ νόμιμον τοῦ περιε-
 χομένου τῆς διαθήκης τοῦ Καμαράση καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν διαταγῶν τοῦ διαθέτου ὑπὸ
 τῶν διορισθέντων ὑπ' αὐτοῦ ἐκτελεστῶν, παρέχει εἰς τοὺς τελευταίους τούτους βεβαίωσιν
 περὶ τοῦ γεγονότος. Εἶναι διάφορον ἐπομένως τὸ περιεχόμενον τῆς ἐπικυρώσεως ταύτης
 πρὸς τὴν τῶν ἄλλων. Φαίνεται ὅτι ὁ ἔλεγχος ἐζητήθη παρ' αὐτῶν τούτων τῶν ἐκτελεστῶν,
 ἵνα ἀπαλλαγὸν πάσης εὐθύνης. Δὲν δύναμαι ὅμως νὰ διαγνώσω ἐπὶ τῇ βάσει ποίας ἀρχῆς
 ζητεῖται ἡ παροῦσα ἐπικύρωσις καὶ ποῖοι ἦσαν οἱ διέποντες τὰς τοιαύτας ἐπικυρώσεις κα-
 νόνες καὶ ἂν αὕτη ἦτο πάντοτε ἀναγκαία ἢ ὄχι. Εἶναι διὰ τοῦτο ἐρευνητέον τὸ ζήτημα
 ποία ἡ σχέσις ταύτης πρὸς τὰς διατάξεις τὰς ἀναφερομένας ὑπὸ τοῦ Μ. ΘΕΟΤΟΚΑ, Νο-
 μολογία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἥτοι τῆς Γερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ Δ.Ε.Μ. Συμ-
 βουλίου ἐπὶ τοῦ Ἀστικοῦ καὶ Κανονικοῦ δικαίου ἀπὸ τοῦ ἔτους 1800 μέχρι τοῦ 1896,
 Κωνσταντινούπολις 1897, σελ. 34 in fine ἐπ. σελ. 40, καὶ πιθανῶς πρὸς τὴν Νομολο-
 γίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, αὐτῇ σελ. 309 ἐπ. Βλέπε καὶ ἄνωτ. σελ. 367 τοῦ
 παρόντος ἔργου. Ἐμπειρισταταμένη ἐρευνᾶ εἶναι ἀπαραίτητος πρὸς διαλεύκανσιν τοῦ ζη-
 τήματος ἀπὸ πάσης πλευρᾶς. Ἄλλη ἐπίσης ἐπικύρωσις διαθήκης εἶναι ἡ δημοσιευομένη
 ὑπὸ τοῦ Α. ΖΩΗ, "Εγγραφα τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος ἐκ τοῦ Ἀρχείου Ζακύνθου ἐν Byz.- Neu-
 griech. Jahrbücher 13, 1937, σελ. λε'.

- 1 Εὐδοθέντες θεία συνάρσει εἰς νῆσον σίφνον, κατὰ τὸ ἡγεμονικὸν ὑψηλὸν προ-
- 2 σκυνητὸν πουγιουρδὶ δὲν ἐλείψαμεν νὰ ἐρευνήσωμεν καὶ τὰ περὶ διαθήκης
- 3 τοῦ μακαρίτου καμαράση πέτρου ἀστυπαλαιότου, ἧτις μᾶς ἐπαρξήσασθῃ. καὶ
 σύμφω-
- 4 νοι μετὰ τῶν ἐνταῦθα πάντων προεσιώτων εὗρομεν αὐτὴν τακτικὴν καὶ νόμιμον
- 5 κατὰ τε τοὺς ἱεροὺς νόμους καὶ τὰ τοπικὰ ἔθιμα. μάλιστα ἐξετάσαντες καὶ τοὺς
- 6 τῆς ῥηθείσης διαθήκης ἐπιτρόπους, ἐπληροφορήθημεν δι' ἐγγράφων ἀποδείξεων
- 7 ὅτι τὰ πάντα ἐγένοντο κατὰ τὴν διαταγὴν τοῦ ἀποθανόντος, μὲ σύμφωνον
 συναί-
- 8 νειν τῶν ῥηθέντων τριῶν ἐπιτρόπων, ὥστε τὰ προσδιοριζόμενα εἰς τε τοὺς κλη-
- 9 ρονόμους, ψυχικά, καὶ ἐλέη διενέμοντο κατὰ παντελῇ εὐχαρίστησιν ἀπάντων
- 10 τῶν μερῶν, χωρὶς νὰ μεσολαβήσῃ καμμία διαφωνία ἢ λογοτριβή. εἶδομεν
- 11 καὶ τὰ γεγονότα τακτικὰ ἀναγκαῖα ἐξοφλητικὰ ἀπὸ τε τοὺς κληρονόμους καὶ τὰ
- 12 λοιπὰ ἀνήκοντα μέρη. ὅθεν καὶ κατὰ ζήτησιν ἐπικυροῦντες καὶ ἡμεῖς

